

СИЛАБУС

з дисципліни «Економіка підприємства» на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 4 кредити (ECTS): 30 годин лекції, 30 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота, залік.

Викладач курсу – **Кравченко Ольга Михайлівна**, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та маркетингу (<http://new.khntusg.com.ua/staff/kravchenko-olga-mihajlivna>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Економічна теорія», «Мікро- та макроекономіка»; «Інформаційні системи та технології»; «Статистика»; «Податкова система».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Управління персоналом», «Фінансовий облік», «Управлінський облік», «Аудит», «Аналіз господарської діяльності», «Облік в галузях національної економіки та в суб'єктах малого підприємництва».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Структуру та зміст курсу побудовано так, щоб здобувач вищої освіти навчився формулювати актуальні, практичні, своєчасні, науковообґрунтовані та прораховані пропозиції, щодо покращення діяльності підприємства (не залежно від розміру, організаційно-правової форми та мети господарювання). Основою для опанування такими навичками є систематичне визначення і узагальнення показників результативності та ефективності використання всіх видів ресурсів функціонуючого підприємства за даними річної фінансової звітності в динаміці по рока. Результатом вивчення дисципліни для здобувача вищої освіти є розвиток у нього економічного мислення, здатності виконувати комплексні економічні розрахунки щодо ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємства.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- види підприємств та особливості функціонування підприємств різних за розміром, організаційно-правовою формою та метою господарювання в умовах сучасного економічного простору;
- завдання, функції, цілі, принципи та умови господарювання сучасних підприємств;
- види ресурсів виробництва та методологію визначення ефективності їх використання;
- основні економічні, також техніко-технологічні, організаційні та правові прийоми (інструменти, механізми) покращення ефективності використання всіх видів ресурсів виробництва;
- поняття і класифікацію базових економічних категорій, а саме: витрати, собівартість, ціна, прибуток, дохід, інвестиції та ін.
- особливості ціноутворення в умовах ринку;
- методологію визначення фінансово-економічної ефективності діяльності підприємства;
- особливості інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств агропромислового виробництва;
- процес проведення реструктуризації, санації, банкрутства та ліквідація підприємства;
- основи економічної безпеки підприємства;

вміти:

- економічно обґрунтовувати управлінські рішення;
- проявляти лідерські навички та вміння працювати в команді;
- на практиці застосувати інформаційні технології у соціально-економічних дослідженнях діяльності підприємства (в динаміці за три роки);
- здійснювати обґрунтований вибір сфери та напрямків діяльності, організаційно-правові форми ведення бізнесу;
- розробляти плани розвитку підприємства та обґрунтовувати інноваційно-інвестиційні проекти;
- організовувати експлуатацію, аналізувати та оцінювати ефективність використання персоналу, земельних ресурсів, основного, оборотного та інтелектуального капіталів;

- визначати кількісні та якісні параметри діяльності підприємства (обсяг продукції, величину собівартості, рівень відпускних цін, розмір торгівельної націнки, фінансових результатів тощо);
- здійснювати діагностику фінансово-майнового стану, результативності та ефективності діяльності підприємства (не залежно від розміру, мети та організаційно-правової форми господарювання);
- визначати напрямки та обґрунтовувати загальний механізм здійснення трансформації, реструктуризації, санації, банкрутства та/або ліквідації підприємства;
- оцінювати рівень економічної безпеки та визначати напрями нейтралізації ризиків та загроз у виробничо-комерційній діяльності підприємства.

Мета та основні завдання дисципліни.

Метою викладення дисципліни «Економіка підприємства» є формування у слухачів глибокого розуміння господарських механізмів та процесів, що відбуваються у виробничо-комерційній системі сучасних підприємств. Слухач (здобувач вищої освіти) має набути таких **загальних компетентностей** (знань, досвіду, навичок, потрібних для ефективної діяльності в області економіки підприємства):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу під час виявляти закономірностей функціонування сучасної економіки на мікро- та макrorівні;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, а саме використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність підприємства;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності .
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Предметом вивчення курсу «Економіка підприємства» є методи і способи раціонального поєднання й ефективного використання всіх елементів виробничо-комерційної системи на рівні підприємства.

Основними завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладення курсу, є надання здобувачам вищої освіти уявлення про механізми функціонування господарських процесів; про сучасні досягнень теорії та практики підприємствами; про інструменти обґрунтування пропозицій і розробки заходів щодо сприяння збільшенню виробництва національного, високоякісного, конкурентноздатного продукту (товарів, робіт, послуг).

Спеціальні компетентність, що забезпечує вивчення дисципліни: формування у слухачів базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і практичних прийомів функціонування сучасного підприємства та умінь науковообґрунтовувати пропозиції щодо покращення результативності та ефективності його господарювання, а також формування *здатностей*:

- досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці, зокрема на рівні підприємства;
- використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування діяльності суб'єктів господарювання;
- проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень;
- здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій;
- ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

Результати навчання. За результатами вивчення курсу «Економіка підприємства» здобувачі вищої освіти зможуть оперувати базовими економічними категоріями, новітніми теоріями, концепціями, технологіями та методами у сфері господарювання суб'єктів ринку; вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку певних видів діяльності

суб'єктів господарювання шляхом використання сучасних економічних знань про методи, форми й інструменти економічного обґрунтування.

Структура курсу

Змістовий Модуль I «Підприємство в сучасній системі господарювання та ресурсне забезпечення його діяльності»

Тема 1. Предмет, об'єкт, завдання та методологія курсу.

Тема 2. Підприємство як суб'єкт господарювання.

Тема 3. Особливості діяльності підприємств аграрного сектору економіки.

Тема 4. Земельні ресурси підприємства та ефективність їх використання .

Тема 5. Персонал підприємства і продуктивність праці.

Тема 6. Необоротні активи підприємства та ефективність їх використання.

Тема 7. Оборотні активи підприємства та ефективність їх використання.

Тема 8. Витрати виробництва та собівартість продукції.

Тема 9. Ціни та ціноутворення в ринкових умовах.

Змістовий Модуль II «Результати та ефективність виробничо-комерційної діяльності агропромислових підприємств»

Тема 10. Формування, розподіл та використання прибутку.

Тема 11. Фінансово-економічна ефективність діяльності підприємства.

Тема 12. Економіка виробництва продукції рослинництва.

Тема 13. Економіка виробництва продукції тваринництва.

Тема 14. Економіка переробних підприємств харчової промисловості.

Тема 15. Визначення ефективності використання і ремонту машинно-тракторного парку, автопарку та нової техніки .

Тема 16. Інвестиції в агропромисловому виробництві.

Тема 17. Інноваційні процеси та оцінювання їх ефективності.

Тема 18. Якість та конкурентоспроможність продукції підприємства.

Тема 19. Реструктуризація та санація підприємства.

Тема 20. Банкрутство та ліквідація підприємства.

Тема 21. Економічна безпека підприємства.

Практичні заняття:

№1. Визначення спеціалізації та виробничого напрямку підприємства.

№2. Визначення розміру підприємства та типу його відтворення; розрахунок показників рівня та ефективності інтенсифікації виробництва.

№3. Визначення структурних, натуральних та вартісних показників використання земель підприємства; визначення грошової оцінки угідь сільськогосподарського підприємства.

№4-5. Визначення показників кількісної та структурної характеристики трудових ресурсів підприємства та ефективності їх використання; визначення та аналіз рівня оплати праці. Співвідношення темпів росту продуктивності праці та її оплати.

№ 6. Здійснення вартісної оцінки основних фондів для визначення розміру, динаміки, структури, зносу, розміру амортизаційних відрахувань; розрахунок показників руху, стану, забезпеченості та ефективності використання основних фондів підприємства.

№7. Визначення показників розміру, структури, оборотності та ефективності використання оборотних активів.

№8. Визначення розміру та структури операційних витрат на виробництві аграрної продукції; аналіз динаміки виробничих витрат та собівартості одиниці продукції; розрахунок розміру граничних витрат.

№9. Визначення та аналіз динаміки цін реалізації одиниці сільськогосподарської продукції аграрних підприємств.

№10. Визначення валового прибутку, прибутку від операційної, звичайної та надзвичайної діяльності підприємства; розрахунок прибутковості підприємства.

№11. Визначення фінансових результатів від реалізації продукції і фінансово-економічної ефективності роботи підприємства.

№12. Визначення складу і динаміки розвитку галузі рослинництва; визначення зміни економічної ефективності вирощування основних продовольчих, технічних та кормових культур. Визначення складу і динаміки розвитку галузі тваринництва; визначення зміни економічної ефективності виробництва продукції тваринництва.

№13. Визначення зміни показників економічної ефективності роботи переробних підприємств. Визначення показників забезпеченості та ефективності використання машинно-тракторного парку, ремонтної майстерні, автопарку та нової техніки.

№14. Визначення динаміки та структури капітальних та фінансових інвестицій; визначення показників ефективності використання інвестицій; визначення річного економічного ефекту. Визначення економічного ефекту від технічних нововведень. Розрахунок комерційного ефекту у виробників і споживачів новинок.

№15. Обговорювання понять реструктуризації та санації підприємства. Аналіз етапів проведення реструктуризації та санації господарюючих суб'єктів. Обговорювання питань причин і процедур банкрутства та ліквідації підприємства. Обговорювання питань економічної безпеки підприємств агропромислового виробництва.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)

Виконання індивідуального завдання є необхідною складовою самостійної роботи при вивченні дисципліни «Економіка підприємства». Мета виконання ІНДЗ полягає: у розширенні і закріпленні теоретичних знань по предмету; у отриманні навиків самостійної роботи з науковою літературою, узагальненні наявних даних; формулюванні висновків і конкретних, практичних, наукообґрунтованих пропозицій виробництву щодо покращення ефективності використання ресурсів. Також виконання ІНДЗ спрямоване на активізацію пізнавальної діяльності кожного здобувача вищої освіти.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: модуль 1 – 50 % семестрової оцінки; модуль 2 – 50% семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>